

Nguyễn Khang - người lãnh đạo tổng khởi nghĩa Tháng Tám ở Hà Nội

Tổng khởi nghĩa Tháng Tám năm 1945 ở Hà Nội thành công không tổn một viên đạn, không đổ một giọt máu, "mở đường cho Cách mạng Tháng Tám thành công trên cả nước" như đánh giá của Tổng Bí thư Trường Chinh. Trong thành công ấy có sự đóng góp rất quan trọng của đồng chí Nguyễn Khang, Ủy viên Thường vụ Xứ ủy Bắc Kỳ, Chủ tịch Ủy ban Khởi nghĩa Hà Nội.

Đồng chí Nguyễn Khang sinh năm 1919 trong một gia đình nông dân tại thôn Nguyên Kinh, tổng Cao Mại, phủ Kiến Xương (nay thuộc xã Minh Hưng, huyện Kiến Xương), hoạt động cách mạng từ năm 1935. Trong Cách mạng Tháng Tám năm 1945, ông là Chủ tịch Ủy ban Khởi nghĩa Hà Nội, cùng đại diện Xứ ủy Bắc Kỳ Trần Tử Bình và Bí thư Thành ủy Nguyễn Quyết là ba người lãnh đạo tổng khởi nghĩa thắng lợi ở Thủ đô Hà Nội.

Từ phải sang trái: Đồng chí Nguyễn Khang (người hàng đầu thứ nhất bên phải), Đại tướng Nguyễn Quyết (người thứ hai), Đại tá Lê Trọng Nghĩa (người thứ tư). Ảnh chụp năm 1960, do gia đình đồng chí Lê Trọng Nghĩa cung cấp.

Tối ngày 9/3/1945, phát xít Nhật làm đảo chính lật đổ Pháp trên toàn cõi Đông Dương. Ngày 12/3/1945, Thường vụ Trung ương Đảng ra Chỉ thị "Nhật - Pháp bắn nhau và hành động của chúng ta". Chỉ thị nhận định, cuộc đảo chính đã làm cho điều kiện khởi nghĩa nhanh chóng chín muồi; phát động cao trào kháng Nhật mạnh mẽ, chuẩn bị cho tổng khởi nghĩa.

Từ ngày 15 - 20/4/1945, tại làng Liễu Ngạn, tổng Hoàng Văn, huyện Hiệp Hòa (Bắc Giang), Trung ương Đảng đã họp Hội nghị Quân sự cách mạng Bắc Kỳ để thảo luận về thể công tác chuẩn bị khởi nghĩa. Dự hội nghị có các đồng chí: Võ Nguyên Giáp,

Bạch Thành Phong, Văn Tiến Dũng, Trần Đăng Ninh, Lê Thanh Nghị và Chu Văn Tấn... do Tổng Bí thư Trường Chinh chủ trì. Hội nghị ra Nghị quyết chỉ rõ: "Tình thế đã đặt nhiệm vụ quân sự lên trên tất cả các nhiệm vụ quan trọng và cần kíp trong lúc này. Chúng ta phải tích cực phát triển chiến tranh du kích, gây dựng căn cứ địa kháng Nhật để chuẩn bị cuộc tổng khởi nghĩa cho kịp thời cơ".

Nắm bắt thời cơ, Hội nghị toàn quốc của Đảng họp tại Tân Trào (từ ngày 13 - 15/8/1945), kêu gọi toàn dân đứng lên tổng khởi nghĩa giành chính quyền trong cả nước. Ngày 15/8, Nhật hoàng tuyên bố đầu hàng đồng minh vô điều kiện. Ở Hà Nội, phong trào kháng Nhật phát triển. Các đội Thanh niên cứu quốc, Công nhân cứu quốc, Phụ nữ cứu quốc... hoạt động

mạnh, tổ chức các cuộc mít tinh, treo cờ, rải truyền đơn, dán áp phích, kẻ khẩu hiệu... ở nội, ngoại thành, tạo nên khí thế tiến khởi nghĩa khiến địch hoang mang. Thời cơ giải phóng dân tộc đã đến. Đảng nhận định, phải tiến hành tổng khởi nghĩa giành chính quyền trên cả nước trước khi quân đồng minh vào giải giáp quân Nhật. Ngày 15/8, nghe tin Nhật đầu hàng, đồng chí

Nguyễn Khang triệu tập cuộc họp Xứ ủy Bắc Kỳ tại làng Vạn Phúc, Hà Đông, quyết định "khởi nghĩa từng phần" ở các tỉnh thuộc khu vực đồng bằng, thành lập ngay Ủy ban Quân sự cách mạng (Ủy ban Khởi nghĩa) Hà Nội do đồng chí làm Chủ tịch để chỉ đạo việc chuẩn bị và tiến hành khởi nghĩa.

Ngày 16/8/1945, Nguyễn Khang cùng Cố vấn Trần Đình Long và Lê Trọng Nghĩa đã đến tiếp xúc với Khâm sai Bắc Bộ của Chính phủ Trần Trọng Kim. Trong buổi tiếp xúc, Khâm sai đại thần Phan Kế Toại đã mời Nguyễn Khang và Ủy viên Thường vụ Xứ ủy phụ trách quân sự Trần Tử Bình đã quyết định khởi nghĩa giành chính quyền ở Hà Nội và Hà Đông, không chờ lệnh cấp trên.

Tối ngày 17/8, Thành ủy Hà Nội họp hội nghị mở rộng tại chùa Hà, sau chuyển vào nhà bà Hai Nhã, xã Dịch Vọng (nay là phường thuộc quận Cầu Giấy, Hà Nội), quyết định Hà Nội khởi nghĩa giành chính quyền vào ngày 19/8. Sáng sớm ngày 19/8/1945, hàng chục vạn người dân Hà Nội xuống

- Đồng chí Nguyễn Khang tham gia cách mạng từ thời kỳ tiền khởi nghĩa. Năm 1945, đồng chí là người đầu tiên quyết định và trực tiếp lãnh đạo thành công cuộc tổng khởi nghĩa ở Hà Nội trong Cách mạng Tháng Tám.
- Đồng chí từng là Thường vụ Xứ ủy Bắc Kỳ Đảng Cộng sản Đông Dương, Bí thư Thành ủy Hà Nội; Chủ tịch Ủy ban Kháng chiến - Hành chính Liên khu I. Bí thư Liên khu Việt Bắc; Ủy viên dự khuyết Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa II; Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa III; Trưởng ban Công tác miền Tây (GP38) của Chính phủ; Cố vấn đặc biệt của Tổng Bí thư Đảng Nhân dân Cách mạng Lào Kayson Phomvihane và Hoàng thân Souphanouvong; Đại sứ Việt Nam Dân chủ Cộng hòa tại Trung Quốc; Bộ trưởng Văn phòng Phủ Thủ tướng; Chánh Văn phòng Trung ương Đảng. Đồng chí qua đời ngày 9/12/1976 tại Hà Nội.
- Đồng chí được Nhà nước truy tặng Huân chương Hồ Chí Minh, Nhà nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào truy tặng Huân chương Tự do hạng Nhất.
- Tên đồng chí Nguyễn Khang được đặt cho nhiều đường phố tại Hà Nội, Đà Nẵng, Vũng Tàu, Lào Cai.

ngay khi quân cách mạng tiến công".

Ngày 17/8, tại làng Vạn Phúc, Hà Đông, Ban lãnh đạo Thường vụ và Xứ ủy họp bất thường. Hội nghị nhận định: Quân Nhật đã hoang mang đến cực điểm, lực lượng cách mạng đã ở thế áp đảo, nhân dân Hà Nội đang nóng lòng hành động. Chủ tịch Ủy ban Khởi nghĩa Nguyễn Khang và Ủy viên Thường vụ Xứ ủy phụ trách quân sự Trần Tử Bình đã quyết định khởi nghĩa giành chính quyền ở Hà Nội và Hà Đông, không chờ lệnh cấp trên.

Tối ngày 17/8, Thành ủy Hà Nội họp hội nghị mở rộng tại chùa Hà, sau chuyển vào nhà bà Hai Nhã, xã Dịch Vọng (nay là phường thuộc quận Cầu Giấy, Hà Nội), quyết định Hà Nội khởi nghĩa giành chính quyền vào ngày 19/8.

Sáng sớm ngày 19/8/1945, hàng chục vạn người dân Hà Nội xuống

đường kéo về Quảng trường Nhà hát Lớn. Sau cuộc mít tinh, đoàn người chia làm hai khối. Đồng chí Nguyễn Khang dẫn đầu một đoàn chiếm phủ Khâm sai, tòa Thị chính, tu Liêm phòng, kho bạc, bưu điện... Đồng chí đã dùng điện thoại trong phủ Khâm sai ra lệnh cho chính quyền nhà Nguyễn ở các cấp địa phương tại Bắc Bộ "phải trao quyền ngay cho Việt Minh".

Khởi quân chúng thứ hai do Bí thư Thành ủy Nguyễn Quyết chỉ huy lực lượng tự vệ thành Hoàng Diệu chiếm trại Bảo an binh. Lúc đó, quân Nhật ở Hà Nội có một vạn lính trang bị hiện đại, thiện chiến, đã điều hai xe tăng và rất nhiều lính bao vây, ra tay hậu thuẫn Việt Minh đầu hàng. Các đồng chí Nguyễn Khang và Trần Tử Bình đã quyết định tiến hành đàm phán với quân đội Nhật.

Chiều tối ngày 19/8, với hậu thuẫn là khí thế ngút trời của quân chúng cách

mạng, phái đoàn đàm phán của Việt Minh do đồng chí Lê Trọng Nghĩa và Cố vấn Trần Đình Long dẫn đầu đã đến tổng hành dinh quân đội Nhật (nay là số 33 Phạm Ngũ Lão) gặp và đàm phán với tướng Tsuchihashi - Tổng tư lệnh kiêm Toàn quyền Nhật tại Đông Dương. Phía Nhật đồng ý án binh bất động, không can thiệp vào công việc nội bộ của người Việt Nam, đổi lại họ được Việt Minh bảo đảm an toàn, không bị tấn công để chờ ngày về nước.

Kết quả đàm phán với Nhật mang ý nghĩa quyết định cho thắng lợi của cuộc tổng khởi nghĩa ở Hà Nội, bởi Việt Minh đã không chỉ tránh được cuộc đối đầu trực tiếp với lực lượng vũ trang của Nhật mà còn dập tắt mọi hy vọng đảo ngược tình thế tại Thủ đô của các lực lượng chính trị khác vào thời điểm đó.

NGUYỄN NĂNG LỰC (Hà Nội)

THỤY CHÍNH

Đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa

Đội tuyên truyền xã Thụy Chính tập luyện tiểu phẩm với nội dung phòng, chống bạo lực gia đình.

Thụy Chính là xã đầu tiên trên địa bàn huyện Thái Thụy có 3/3 thôn hoàn thành xã đạt và đưa vào sử dụng nhà văn hóa khu dân cư kiểu mẫu. Đồng thời cũng là một trong những điểm sáng trong phong trào toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa.

Chú trọng công tác tuyên truyền

Tháng 6 vừa qua, đội tuyên truyền xã Thụy Chính đại diện cho huyện Thái Thụy tham gia hội thi tuyên truyền Luật Phòng, chống bạo lực gia đình và Bộ tiêu chí ứng xử trong gia đình do Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tổ chức. Từ thực tế công tác hòa giải tại địa phương, các tuyên truyền viên của xã Thụy Chính với vai trò thành viên tổ hòa giải tại cơ sở thôn, xã đã mang đến hội thi những tình huống, kinh nghiệm phòng, chống bạo lực gia đình được đúc kết qua nhiều năm. Không chỉ đối với hội thi mà sự nhiệt tình, tâm huyết của các tuyên truyền viên xã Thụy Chính

cũng góp phần không nhỏ nâng cao chất lượng gia đình văn hóa, thôn làng văn hóa.

Ông Nguyễn Văn Diện, Chủ tịch UBND xã Thụy Chính thông tin: Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa là một phong trào sâu rộng, do đó muốn thực hiện một cách có hiệu quả đòi hỏi sự thống nhất từ Đảng bộ, các đoàn thể và sự hiểu biết, tự giác của mỗi người dân. Chính vì thế, từng nội dung của phong trào như tiêu chí xây dựng gia đình văn hóa, thôn làng văn hóa, thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang và tổ chức lễ hội... được tuyên truyền, phổ biến rộng rãi bằng nhiều hình thức với mục đích chính là làm cho người dân hiểu, tin, cùng tự giác thực hiện. Ngoài hình thức sinh hoạt trực tiếp, nội dung phong trào thường xuyên được tuyên truyền trên hệ thống truyền thanh, tuyên truyền trực quan... giúp người dân dễ hiểu, dễ nắm bắt thông tin.

Từ sự vào cuộc tích cực của các cấp chính quyền, năm 2022, trên địa bàn

xã Thụy Chính có 90% số gia đình đạt danh hiệu gia đình văn hóa, trong đó tại thôn Chính có 92,6% số gia đình đạt danh hiệu này. Cả 3 thôn đều nhiều năm đạt danh hiệu thôn làng văn hóa. Đến nay, việc tổ chức tang lễ tại địa phương đã đi vào nề nếp, các hủ tục lạc hậu bị xóa bỏ, không còn việc mời thuốc lá, đứng đường mời cơm; việc sắp cỗ trong đám tang đã giảm 80 - 85% so với trước đây. Ngoài ra, xu thế hòa táng ngày càng được nhân dân tích cực hưởng ứng. Trong 2 năm 2021 - 2022, các khu di tích trên địa bàn xã đã được trùng tu nâng cấp với kinh phí khoảng 1,4 tỷ đồng.

Huy động, sử dụng hiệu quả nguồn xã hội hóa

Từ sự đồng thuận của người dân địa phương trong xây dựng đời sống văn hóa, ngay khi Ban Thường vụ Huyện ủy Thái Thụy ban hành Nghị quyết số 02-NQ/HU, ngày 4/11/2020 về lãnh đạo, chỉ đạo xây dựng nhà văn hóa thôn, tổ dân phố kiểu mẫu, UBND

xã Thụy Chính đã triển khai việc thực hiện tới các thôn. Với sự đồng tình ủng hộ của người dân, trong 2 năm 2021 - 2022, xã Thụy Chính hoàn thành 3 nhà văn hóa thôn kiểu mẫu, trong đó nguồn kinh phí từ ngân sách huyện hỗ trợ 60 triệu đồng, ngân sách xã hỗ trợ 30 triệu đồng, nguồn xã hội hóa trong nhân dân và con em xa quê là hơn 1,6 tỷ đồng. Thiết chế văn hóa phần lớn do người dân đóng góp kinh phí và ngày càng xây dựng nên hiện nay các hoạt động được duy trì đều đặn, phù hợp với nhu cầu, nguyện vọng của người dân.

Ông Nguyễn Đức Tiểu, Phó Chủ tịch UBND xã Thụy Chính cho biết: Điều rất đáng mừng là các hoạt động văn hóa văn nghệ, thể dục thể thao tại địa bàn các thôn vào buổi chiều, buổi tối đều diễn ra sôi nổi. Tại thiết chế văn hóa, đội văn nghệ của thôn, xã thường xuyên tập luyện để phục vụ công tác tuyên truyền các nhiệm vụ chính trị, phục vụ lễ hội của địa phương, đồng thời chuẩn bị các chương trình tham gia hội thi, hội diễn và hoạt động giao lưu văn hóa văn nghệ. Bên cạnh các CLB đã được thành lập từ lâu như bóng bàn, cầu lông, bóng chày, tâm năng dưỡng sinh... những năm gần đây, người dân xã Thụy Chính đã được tiếp cận và phát triển bộ môn dân vũ, bóng chuyền hơi tại các sân thể thao của thôn, xã thu hút đông người dân tham gia sinh hoạt, tăng thêm tinh thần đoàn kết, gắn bó, thắt chặt tình làng nghĩa xóm. Từ việc thực hiện phong trào toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa đã tạo điều kiện cho kinh tế - xã hội của địa phương ngày thêm phát triển.

TU ANH

Với mong muốn truyền lửa đam mê học tiếng Anh cho các em nhỏ ở thôn quê và thực hiện mong muốn bấy lâu là được cho đi tri thức, tri ân các thầy cô giáo từng giúp đỡ mình, em Nguyễn Thúy Quỳnh, xã Đông Hợp (Đông Hưng) cùng nhóm bạn đã mở lớp học tiếng Anh 0 đồng tại nhà bà của mình.

Lớp học 0 đồng là căn phòng nhỏ 20m² vốn là phòng khách nhà bà Quỳnh; bàn, ghế cũ được mọi người gom lại, kê ngay ngắn cho các em ngồi học. Nhưng sự chật chội, đồ dùng cũ đó không làm giảm khí thế mà ngược lại càng làm tăng thêm tinh thần, quyết tâm tiếp nhận tri thức của các em nhỏ. Bên dưới các em chăm chú nghe giảng, bên trên em Nguyễn Thúy Quỳnh và em Vũ Việt Lương Sơn (cựu học sinh Trường THPT Chuyên Thái Bình) dùng cả lời nói và ngôn ngữ hình thể để biểu đạt bài giảng cho các em dễ hiểu, dễ nhớ nhất. Có thêm sự hỗ trợ của các trợ giảng, lớp học luôn diễn ra sôi nổi, hào hứng.

Lớp học 0 đồng là dự định ấp ủ đã lâu của Quỳnh và các bạn nhưng phải đến khi Quỳnh trúng xét tuyển vào khoa tiếng Anh của Học viện Ngoại giao, thì tốt nghiệp THPT xong, không muốn để hoài phí thời gian nghỉ hè, Quỳnh và các bạn quyết định mở lớp để dạy tiếng Anh miễn phí cho các em nhỏ từ lớp 3 đến lớp 5 ở quê. Em Nguyễn Thúy Quỳnh tâm sự: Bố em bị bệnh hiểm nghèo mất sớm, mình mẹ em gắng gượng nuôi 3 chị em ăn học nên cảnh nhà rất khó khăn. Suốt quãng thời gian ngồi trên ghế nhà trường, em đã nhận được ân tình của nhiều người để em được tới trường. Đặc biệt, các thầy cô giáo dạy em học thêm nhưng không thu tiền. Cũng chính nhờ các thầy cô giáo em được tiếp thêm tình yêu với môn tiếng Anh

Lớp học tiếng Anh 0 đồng của nữ sinh nghèo

từ sớm. Từ đó em thấy cần phải có hành động thiết thực trả ơn cuộc đời, tri ân các thầy cô giáo. Nhiều học sinh ở quê thường sợ học tiếng Anh, thông qua lớp học 0 đồng em muốn lan tỏa tình yêu tiếng Anh với các em nhỏ, thực hiện mong muốn cho đi tri thức như các thầy cô giáo đã làm với em trước đây. Em may mắn được mọi người trong gia đình ủng hộ, nhất là mẹ em, có các bạn cùng chí hướng, tích cực đồng hành cùng em. Cô Nguyễn Thị Thứ, mẹ của em Nguyễn Thúy Quỳnh cho biết: Tôi thường nhắc nhở các con phải luôn ghi lòng tạc dạ sự giúp đỡ của mọi người dành cho mình, vì vậy các con tôi rất thấm ân nghĩa đó. Thi tốt nghiệp THPT xong hôm trước thì hôm sau Quỳnh bảo mẹ cắt tóc cho con để con đi hiến tóc cho những bệnh nhân ung thư. Hai hôm sau thì Quỳnh mở lớp dạy tiếng Anh. Quỳnh có nhiều ý định thiện nguyện, tôi bảo cháu khả năng con làm được việc gì giúp ích cho

mọi người thì con cứ làm, mẹ sẵn sàng ủng hộ.

Ban đầu, nhóm của Quỳnh dự định chỉ tổ chức một lớp học duy nhất cho các em học sinh lớp 3, nhưng sau vài tiếng thông báo trên facebook, rất đông phụ huynh vào đăng ký cho con học cả ở lớp 4 và lớp 5. Quỳnh và các bạn phải đóng facebook, ngừng nhận thêm học trò và quyết định dạy cả các em lớp 4, lớp 5. Lớp học từ đầu tháng 7, một tuần các em dạy 6 buổi từ thứ hai đến thứ bảy. Có trên 30 em học sinh từ lớp 3 đến lớp 5 theo học. Mỗi khối lớp học 2 buổi/tuần. Để các em có động lực, hào hứng học, Quỳnh và các bạn dạy vừa bám sát chương trình sách giáo khoa vừa tổ chức các trò chơi giải câu đố, nói từ, cho các em giao tiếp trực tiếp với mình và với các bạn học; em nào được 10 điểm, 10 ngôi sao đầu tiên sẽ có thưởng. Em Đặng Minh Nghĩa, lớp 3, Trường Tiểu học Đông Hợp chia sẻ: Học ở đây con thấy rất vui, cô chú dạy rất dễ hiểu, ngoài

Thực hành giao tiếp tiếng Anh tại lớp học.

thời gian học cô chú còn dành thời gian để chơi trò chơi về tiếng Anh nên con và các bạn rất thích. Dù đã có kinh nghiệm đi gia sư suốt 3 năm học THPT nhưng để "vận hành" một lớp học với Quỳnh và các bạn không đơn giản. Vì vậy, ngoài năng lực tiếng Anh, cô nhóm phải trau dồi thêm kỹ năng đứng lớp, thiết kế bài giảng sao cho logic, gần gũi, bài bản để các em tiếp thu nhanh, tiến bộ mỗi ngày. Em Vũ Việt Lương Sơn, thị trấn Đông Hưng cho biết: Khi Quỳnh đưa ra ý tưởng mở lớp học 0 đồng cho các em học sinh tiểu học ở quê, em đồng ý ngay vì đây là việc chúng em nên làm. Dù còn nhiều thiếu thốn về cơ sở vật chất lẫn kinh nghiệm giảng dạy nhưng bằng tình yêu đặc biệt với môn tiếng Anh, sự nhiệt huyết, hết lòng với các em, cả nhóm đã nhận được sự tin tưởng của phụ huynh và học sinh. Đó là sự khích lệ để cả nhóm tiếp tục kiên trì trên hành trình của mình. Anh Đặng Đức Cường, xã Đông Hợp cho biết: Cháu Minh Vũ trước không thích học tiếng Anh, hè này được tham gia lớp học 0 đồng con rất hào hứng đến lớp, về nhà hay nói tiếng Anh, xem ti vi có từ nào đơn giản hoặc đã được dạy là có thể nói, giao tiếp với anh chị luôn, rất mạnh dạn. Cảm ơn Quỳnh, nhóm bạn và gia đình đã tạo điều kiện cho các cháu học vui vẻ, chất lượng.

Lớp học 0 đồng sẽ được kéo dài đến khi nào Quỳnh và nhóm bạn nhập học đại học, song các bạn đã có kế hoạch duy trì theo hình thức học online nếu phụ huynh, học sinh có nhu cầu.

HIỆU NGHĨA